

PETICIÓ

Petèquia, V. *pedaç* *Peter*, *petera*, V. *pet*. No és *pete-rada* sinó *patarada* *Peterera*, *peterol*, *peterot*, V. *pet* *Petge*, V. *peu* *Petgelina*, V. *pagellida* *Petgell*, V. *petge* (PEU) *Petgellida*, V. *pagellida* *Peti* indocumen-tat (malentès de l'it. *petti*) *Peti*, V. *tapi* *Peti-cànon*, V. *petit*

PETICIÓ, pres del ll. *petitio*, *-tiōnis*, 'prec, deman-da', 'reclamació', derivat de *pētēre* 'dirigir-se cap a un lloc', 'aspirar a alguna cosa', 'demanar'. □ 1.ª doc.: S. XIII.

«Feeren *petitio* d'enquisició» al Sant Pare, contra el bisbe d'Urgell, c. 1251 (PPujol, *DocVgUrg.*, 16.22). «Dos frares --- venien a la cort per demanar --- com fossen trameses --- per preycar, e --- pendre martiri per loar Déu; dementre que --- fahien la *petició*, veng lo bisbe Blanquerna ---», Llull (*Blanq.*, *NCL.* II, 131.22). Restà sempre terme de sabor legal-administratiu o eclesiàstic: «una *petició* que feya Santa Maria Salomé --- a Jesuchrist, dient e demanant a ell una gràcia --- tal demanda era follia ---», «di paternòster agenollat --- e ha-y set *peticions*: e les 4 primeres demanen bé, e les tres derrerres demanen que ns guard de mal», StVicentF (*Serm.* II, 201.20; I, 19.30); «la *petició* o la demanda és justa», JnEsteve (*LiEleg.*, i-5-f). Fins avui ha mantingut aquell to, i no ha pas guanyat terreny en l'ús oral, però dins un to literari es continua usant en la llengua escrita, sovint de qualsevol estil: «Pare —li diu— voldria ser cavaller, com ell: / No he fet amb vós contra Almansor la guerra? / --- No infanten ja les mares guerrers y paladins? / —Fill, hereu de ma glòria y mon llinatge, / ta *petició* m'agrada y ton llenguatge; / demana si a ton oncle li agraden com a mi / ---», *Canigó* I, 4b.

DERIV.: *Peticionar*. *Peticionari*. *Peticioner*. *Petitori* [Lacav.].

Petulant [Lab. 1840], pres del ll. *pētūlans*, *-antis*, id., pròpiament 'impetuós', partint de la idea bàsica de *petere* 'dirigir-se a un indret', amb el matis de frivolidat introduït pel diminutiu; *petulància* [1472, JnEsteve, *DAG.*]: «La corrupció - ab ferma instància / generar retrau - i del tot oblida: / call lo *philosof* - de la *petulància*, / car lo cors beneit - en què la substància / del pa conexam - ésser convertida, / que sia abans - no-s porà negar / que lo convertit ---», Fc. Prats a. 1487 (JMBover, *BiEscrBal.* II, 157.27.3).

Apetit [Llull], pres del ll. *appetitus* id., derivat de *appētēre* 'tirar vivament cap a una cosa', 'sentir-ne avides': «Havent la aygua e la terra *apetit* a lur centre», id. (*Merav.*, Ag. I, 1313); «En l'azamant —dix lo philosoph— ha Déus posada tanta de simplicitat de terra, que lo ferre ha *apetit* a aquella, e per açò l'azamant mou a si lo ferre --- e axí com lo ferre ha *apetit* a l'azamant, per ço car en l'azamant ha major simplicitat --- enaxí l'azamant ha major *apetit* a tirar a si lo ferre que l'aur ni l'argent ---», Llull (*Merav.*, Ag. I, 179 = *NCL.* II, 72); «axí com l'orb sens guia va errat / e no veu com entra y surt del camí, / nostre *apetit* no pot fer de per si / bé sens rahó, e si-l fa, mal format», Ausiàs.

De vegades no resta en el mer terreny de la filosofia natural, sinó que es concreta (com en fr. i castellà) en la gana de menjar; si bé, en el bon ús català, serva sempre, poc o molt, un grau més alt d'abstracció (que li impedià i ha d'impedir-li de suplantat *gana* poc ni gens), i només en algun autor medieval s'hi acosta força; «menjan e beven sufficientment e bé, segons lo teu covinent *apetit*», Eiximenis (*Do. Comp.*, *NCL.*, 47); i de vegades, especialment en plural, pren el sentit de 'desitjos de prenyada': «Fing'ts prenyada / --- / Dix —Sent-me lassa / --- / Most'r *apetits*: / ja vol con-fits, / demana 'l moll / ---», JRoig (*Spill*, 4747). Després de l'Edat Mitjana, tot disminuint, no en desapareix l'ús, però accentuant el caràcter filosòfic: «Però tot axò no basta, / perque mon cor may te olvida, / y diuen que la privança / a més *apetit* obliga», Rafael Bover (c. 1625, JMBover, *BiEscrBal.* I, 118, v. 32). El verb *apetir* és rar i tardà en els nostres textos medievals: «lo coratge --- en los seus desigs trabucables, en va los seus concels *apateix*, e so que la rahó vol, és vensut del regnant furor», *Fiameta* (§ 15, gòt., 31).

En els nostres metafísics moderns el mot apareix plenament dins un halo filosòfic: «Com hi ha un sentit estètic podem dir que hi ha un sentit moral: els meus *apetits* i les meves accions, així que neixen en les arrels de la Voluntat --- són --- judicats pel meu sentit moral --- així que apareix a flor de consciència l'*apetit* --- es produeix el judici del sentit moral ---», Coromines (*J. de St. Pol* IV, III, O. C., 829a43). I amb ell va el verb *apetir* [Belv.], rigorós tecnicisme filosòfic: «aquesta facultat és --- el Jui, la qual és diferent de la Voluntat, en quant aquesta *apeteix* i vol la Bellesa absoluta, que aquella es limita a afirmar com a mesura dels seus judicis» (id., 828b25). *Apetèixer*, però, és un castellanisme intolerable (per *cobejar una cosa* o *abellir-li*). *Apetència* [Lab. 1839]; *apetible* [id.]; *apetibilitat*; *apetidor* [id.]. *Apetició*. *Apetitiu* [Belv.] (algun cop alterat en *apetiú*, *apetivitat*); *apetitós* [Lacav.], del qual convé no abusar, sinó servir fermament els drets de *llaminer*, *enllaminador*, *sabors*. *Inapetent*; *inapetència*.

Competir [DTo. 1647], pres del ll. *cōmpētēre* 'anar una cosa a l'encontre d'una altra', 'respondre-hi, estar-hi d'acord', 'correspondre, ser adequat, pertànyer', 'demanar en competència o concurrentment'; *competent* [1398, BMetge]: «la vida, doncs, del cors, és presència de la ànima --- tota en les sues parts, e en un loc no és menor que en altres; bé, però, és veritat que en algun loc se ha pus ardentment e en altre pus flacament; però en casun loc del cors se estén e li dóna vital força e nutriment *competent*, e no pot exir del cors com se vol, ni romanir-hi, com lo seu Creador la n mana exir», *Somni* (I, Riq., 184.7): on adapta la frase de Cassiodor «alimenta *competentia* ubique dispergit» (*De Anima* II, col. 1284); «jo us hauré jutge *competent*, en res a vós ni a ell no sospitós», «quí serà aquest jutge *competent*?», JoMartorell (Ag. I, 165; II, 211).

Competència [1647, DTo.], «Cel i mar lluen blavors diàfanes, / en *competència*. L'oreig anima-s'hi, /